

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Голова приймальної комісії
Міжнародного гуманітарного
університету**

_____ 2020 р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
(фахового вступного випробування)
З КОНКУРСНОГО ПРЕДМЕТУ «МІЖНАРОДНЕ ПРАВО»
для вступників на здобуття
ступеня бакалавра**

Для вступників на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» для вступу на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь _____ 29 Міжнародні відносини
(шифр і назва галузі)

Спеціальність _____ 293 Міжнародне право
(шифр і назва спеціальності)

Розглянуто та Схвалено:

На засіданні кафедри

цивільного та господарського права і процесу

Протокол №4 від 16 грудня 2019 р.

Розглянуто та Схвалено: Вченою радою

Міжнародного гуманітарного університету

Протокол 4 від «14» 02 : 2020р.

Одеса - 2020

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

«Міжнародне право» як навчальна дисципліна відіграє важливу роль у професійній підготовці майбутніх юристів. Вивчення міжнародного права має не тільки пізнавальне, теоретичне значення, але й дуже велике практичне значення, що пов'язано з бурхливим розвитком міжнародної співпраці України з іншими державами і міжнародними організаціями, що вимагає знань в сфері правового регулювання міждержавних відносин.

Для успішного складання фахового вступного випробування на здобуття ступеня бакалавра абітурієнти повинні опанувати певним інструментарієм науки міжнародного права, знати загальні положення сучасного міжнародного права, його історії, джерел і системи; володіти знаннями щодо кола суб'єктів міжнародного права і їх правового статусу; основних принципів сучасного міжнародного права; взаємодії міжнародного і внутрішньодержавного права; а також знати зміст основних інститутів і галузей міжнародного права, таких як: право міжнародних організацій; право міжнародних договорів; право зовнішніх зносин; міжнародне право прав людини; міжнародне морське право; міжнародно-правові засоби вирішення міжнародних суперечок; міжнародне право в період збройних конфліктів.

Глибоке засвоєння положень міжнародного права є необхідною передумовою правильного застосовування міжнародних договорів України і імплементації норм і принципів сучасного міжнародного права.

Фахове вступне випробування проводиться у вигляді виконання письмових тестових завдань. Тестові питання охоплюють основні поняття міжнародного права, як публічного, так і приватного. Мета випробування – виявити рівень теоретичної підготовки абітурієнтів з дисципліни «міжнародне право» та здійснити відбір абітурієнтів на навчання за рівнем вищої освіти бакалавр. Кількість тестових завдань: 20 у кожному варіанті.

Тестовий контроль для перевірки знань вступників в сучасних умовах має низку переваг над традиційними методами вступних випробувань: економія витрат часу, перевірка рівня засвоєння значної частини навчального матеріалу; одночасна охопленість перевіркою великої кількості осіб; фіксація обізнаності у кількісних показниках; визначення рейтингу, необхідного в конкурсному відборі; кількісна фіксація (в балах) рівня засвоєння матеріалу; полегшення оцінювання завдяки однозначності правильних відповідей; отримання об'єктивної оцінки знань абітурієнтів; статистична оцінка результатів вступного випробування. Усі тестові завдання сконструйовані у закритій формі (тобто мають запропоновані варіанти відповідей, з яких одна є правильною). Кожне тестове завдання має таку структуру: запитально-інструктивна частина і відповіді.

Під час розв'язання тестового завдання абітурієнту слід уважно ознайомитися із запитально-інструктивною частиною, оскільки саме вона часто містить підказку одноелементного чи багатоелементного (множинного) вибору правильної відповіді.

Майбутні фахівці повинні знати:

- особливості предмета сучасного міжнародного права;
- місце міжнародно-правових норм у системі нормативного регулювання;
- особливості системи та джерела сучасного міжнародного права;
- співвідношення міжнародного і національного права;
- особливості міжнародного морського, космічного, повітряного, гуманітарного права, права зовнішніх зносин, міжнародних організацій, міжнародних договорів і т.д.;
- особливості міжнародної правосуб'єктності держави, міжнародних організацій, індивіда;
- універсальні правові акти про міжнародні договори, правонаступництво держав, визнання урядів, права народів і націй, що борються за свої права, положення щодо захисту прав людини, міжнародного гуманітарного права і міжнародного кримінального права;
- положення та практику діяльності України стосовно втілення принципів і загальновизнаних норм міжнародного права на міжнародній арені, виконання нашою державою своїх зобов'язань у відносинах між суб'єктами.

Майбутні фахівці повинні вміти:

- користуватися Конституцією та законами України, міжнародними договорами, актами міжнародних організацій;
- застосовувати положення міжнародно-правових угод за участю України;
- користуватися міжнародно-правовими актами, спрямованими, зокрема на боротьбу зі злочинністю у міжнародному праві, на захист прав людини;
- тлумачити норми міжнародно-правових договорів за участю України;
- оцінювати національне законодавство з точки зору його відповідності сучасному міжнародному праву.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Тема 1. Поняття і система міжнародного права. Поняття й особливості міжнародного права. Міжнародне право як самостійна система права. Функції міжнародного права. Предмет і об'єкт міжнародного права. Юридично обов'язкова сила міжнародного права. Сфера дії міжнародного права. Система міжнародного права. Співвідношення міжнародного публічного і міжнародного приватного права.

Тема 2. Етапи розвитку міжнародного права. Виникнення міжнародного права та періодизація його історії. Міжнародне право Стародавнього періоду. Міжнародне право в епоху Середньовіччя. Вестфальська конфігурація універсального міжнародного права. Міжнародне право в період Ліги Націй (1919-1946 рр.). Універсальне міжнародне право періоду ООН (з 1945 р.) Становлення і розвиток доктрини міжнародного права.

Тема 3. Суб'єкти міжнародного права. Поняття і види суб'єктів міжнародного права. Поняття і зміст міжнародної правосуб'єктності. Держави – основні суб'єкти міжнародного права. Правосуб'єктність націй і народів, що борються за національне звільнення. Правосуб'єктність міжнародних організацій. Міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень. Проблема міжнародної правосуб'єктності фізичних осіб. Правонаступництво в міжнародному праві.

Тема 4. Інститут визнання в міжнародному праві. Поняття визнання в міжнародному праві. Визнання *de jure*. Визнання *de facto*. Визнання *ad hoc*. Конститутивна теорія визнання. Декларативна теорія визнання. Визнання держав. Проблема невизнаних та частково визнаних держав. Визнання урядів.

Тема 5. Норми міжнародного права. Поняття та риси норм міжнародного права. Класифікація норм міжнародного права. Ієрархія міжнародно-правових норм. Імперативні і диспозитивні норми міжнародного права. Поняття м'якого права. Тлумачення норм міжнародного права. Основні принципи міжнародного права.

Тема 6. Джерела міжнародного права. Поняття і види джерел міжнародного права. Міжнародний договір як джерело міжнародного права. Міжнародний звичай як джерело міжнародного права. Рішення міжнародних організацій і конференцій як джерело міжнародного права. Основні принципи права як джерело міжнародного права. Рішення міжнародних судових органів в системі джерел міжнародного права. Односторонні акти держав.

Тема 7. Територія та інші простори. Поняття і види територій у міжнародному праві. Юридична природа і склад державної території. Правові підстави і способи зміни державної території. Державні кордони. Правовий режим міжнародних рік. Режим Арктики. Міжнародно-правовий режим Антарктики.

Тема 8. Відповідальність в міжнародному праві. Поняття та принципи міжнародно-правової відповідальності. Джерела права міжнародної відповідальності. Юридичні та фактичні підстави виникнення міжнародної відповідальності держав. Поняття та склад міжнародно-протиправного діяння держав. Види і форми міжнародної відповідальності держав. Обставини, що виключають протиправність діяння держав.

Тема 9. Міжнародно-правова регламентація положення населення. Міжнародно-правові питання громадянства. Набуття і втрата громадянства. Громадянство по народженню. Натуралізація. Оптація. Трансферт. Множинне громадянство. Проблема правового статусу біпатридів. Безгромадянство. Іноземці та іноземні громадяни. Міжнародно-правовий режим біженців і вимушених переселенців.

Тема 10. Права людини і міжнародне право. Міжнародне право захисту прав людини як галузь міжнародного права. Поняття і зміст міжнародно-правових стандартів у сфері прав людини. Універсальні й регіональні механізми захисту прав людини й основних свобод. Система та повноваження Організації Об'єднаних Націй в галузі прав людини. Європейська система захисту прав людини: загальна характеристика. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 р. як джерело міжнародного права захисту прав людини. Європейський Суд по правам людини: структура, юрисдикція, порядок звернень.

Тема 11. Міжнародне кримінальне право. Поняття міжнародного кримінального права, його предмет і джерела. Виникнення і еволюція концепції міжнародного кримінального права в міжнародно-правовій доктрині. Структура міжнародного кримінального права: міжнародне кримінальне право *stricto sensu* і транснаціональне кримінальне право. Поняття і види міжнародних злочинів. Поняття і принципи кримінальної юрисдикції в міжнародному кримінальному праві.

Тема 12. Міжнародне морське право. Поняття міжнародного морського права. Кодифікація міжнародного морського права. Внутрішні морські води та їх правовий режим. Правовий режим територіальних вод. Право мирного проходу. Поняття і правовий режим прилеглої зони. Правовий режим виключної економічної зони. Правовий режим континентального шельфу. Відкрите море і його правовий режим. Правовий статус Міжнародного району морського дна.

Тема 13. Мирні засоби вирішення міжнародних суперечок. Поняття і види міжнародних суперечок. Поняття мирних засобів вирішення міжнародних суперечок. Безпосередні переговори і консультації. Добрі послуги і посередництво. Міжнародна примирлива процедура: слідчі й погоджувальні комісії. Міжнародний арбітраж як засіб мирного вирішення міжнародних спорів.

Тема 14. Поняття та види джерел міжнародного приватного права. Норми внутрішньо-державного права як джерело міжнародного приватного права. Судова та арбітражна практика як джерело міжнародного приватного права. Міжнародні та торгівельні звичаї як джерело міжнародного приватного права.

Міжнародні угоди (договори) як джерело міжнародного приватного права.

Тема 15. Фізичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права. Правове положення фізичних осіб в міжнародному приватному праві, поняття іноземців в Україні, правове положення іноземних громадян та осіб без громадянства в Україні, правовий статус іноземців у різних сферах суспільних відносин, особистий закон фізичної особи в міжнародному приватному праві, правоздатність та дієздатність (цивільна, трудова, шлюбно-сімейна) іноземців в Україні, колізійні питання дієздатності іноземців, колізійні питання безвісної відсутності та оголошення особи померлою в міжнародному приватному праві, соціальне забезпечення іноземців, правові режими іноземців, правове положення українських громадян за кордоном.

Тема 16. Юридичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права. Правове положення юридичних осіб в міжнародному приватному праві, поняття особистого закону юридичної особи, поняття «національності» юридичної особи в міжнародному приватному праві та доктрини її визначення. Критерій «контролю» юридичної особи, колізійне регулювання статусу юридичних осіб за законодавством України, іноземні юридичні особи в Україні, їх допуск до господарської діяльності в Україні, форми участі іноземних юридичних осіб в господарській діяльності в Україні. Представництва та філії іноземних юридичних осіб в Україні, правовий режим іноземних юридичних осіб в Україні, підстави його встановлення, правове положення українських юридичних осіб за кордоном, міжнародні юридичні особи, їх правовий статус, правові форми спільної господарської діяльності в Україні.

Тема 17. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права. Теорія «розщеплення держави» в міжнародному приватному праві, абсолютний та функціональний імунітет держави, правове регулювання участі держави у приватноправових відносинах у сфері міжнародного приватного права за законодавством України, публічні утворення як суб'єкти міжнародного приватного права.

Тема 18. Міжнародний цивільний процес. Поняття міжнародного цивільного процесу, поняття, види та способи визначення міжнародної підсудності, пророгаційні угоди, правила та підстави визначення підсудності справ з іноземним елементом судам України, виключна підсудність, процесуальна правоздатність і дієздатність іноземних осіб, процесуальне положення держави, судовий імунітет, виконання судових доручень, визнання та виконання рішень іноземних судів за законодавством України та зарубіжних країн.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ НА ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи),практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
160-179	B	добре	
150-160	C		
130-149	D	задовільно	
130-100	E		
55-99	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-54	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА

1. Буткевич В. Г. Міжнародне право. Основи теорії : підручник / В. Г. Буткевич, В. В. Мицик, О. В. Задорожній ; за ред. В. Г. Буткевича. К. : Либідь, 2002. 608 с.
2. Жан Тускоз. Міжнародне право: Підручник / Пер. з франц. К.: АртЕк, 1998.
3. Кулеба Д. І. Участь України в міжнародних організаціях. Правова теорія і практика / Д. І. Кулеба ; за наук. ред. О. В. Задорожного ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. К. : Видав. дім «Промені», 2007. 304 с. (Б-ка кафедри міжнар. права).
4. Київець О.В. Джерело міжнародного права, як природно-правова категорія // Публічне право. 2011. №1. С.76-81.
5. Кияниця І. Внутрішньодержавне значення джерел міжнародного публічного права // Український часопис міжнародного права. 2001. №1. С.19-24.
6. Міжнародне право /Матіас Гердеген ; пер. з німецької. Київ : К. І. С., 2011. 515 с.
7. Міжнародне право: навч. посібник / за ред. М.В. Буроменського. К., 2006. 336 с.
8. Міжнародне публічне право: Підручник. 2-ге вид. / за ред. В.М. Репецького. К., 2012. 437 с.
9. Погребняк С. Загальні принципи права, як джерело права // Вісник академії правових наук України. 2011. №1 (64). С.14-25.
10. Дахно, Іван Іванович. Міжнародне приватне право 4 : навч. посіб. / І. І. Дахно, В. М. Алієва-Барановська. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 632 с.
11. Міжнародне приватне право. Особлива частина : підручник / [А. С. Довгерт та ін.] ; за ред. проф. А. С. Довгерта, проф. В. І. Кисіля ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. К. : Правова єдність, 2013. 399 с.
12. Міжнародне приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Аляб'єва Н. В. [та ін.] ; за ред. С. Г. Кузьменка. К. : Центр учбової літератури, 2010. 315, [1] с.
13. Баймуратов Михайло Олександрович. Міжнародне приватне (колізійне) право України: правосуб'єктність осіб (теоретико-методологічні аспекти) : [монографія] / М. О. Баймуратов, Р. В. Чорнолуцький ; Маріупольський держ. гуманітарний ун-т, Представництво Європейської організації публічного права в Україні. Суми : Університетська книга, 2009. 252 с. Бібліогр.: с. 221-250.
14. Федоров, Олег Миколайович. Міжнародне приватне право : навч. посіб. / О. М. Федоров. Д. : [б.в.], 2008. 528 с.
15. Степанюк, А. А.. Міжнародне приватне право : підруч. / А. А. Степанюк.

Х. : Кроссруд, 2008. 696 с.

16. Васильченко, В. В. Науково-практичний коментар Закону України "Про міжнародне приватне право" / В. В. Васильченко. К. : Істина, 2007. 200 с.

17. Міжнародне приватне право : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. Х. : Право, 2011. 320 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

URL:<http://www.noord.bart.nl/nbethlehem/law.html>

The Electronic Embassy

URL:<http://www.embassy.org>

– офіційні сервери посольств, розташованих у Вашингтоні. Міжнародні організації.

International Development Research Council

URL:<http://www.idrc.ca/index.html>

– сайти, бази даних і інші інформаційні ресурси Інтернету, зв'язані з розвитком.

Governance Resources

URL:<http://www.aber.ac.uk/~inpwww/links/index.html>

– європейська інтеграція: неурядові й міжурядові організації. Міжнародні програми.

Foreign and International Law Web

URL:<http://www.washlaw.edu/forint/>

– міжнародне право.

Multilaterals Project

URL:<http://www.tufts.edu/fletcher/multilaterals.html>

– угоди, договори, історичні документи.

The WWW Virtual Library: Law

URL:<http://www.law.indiana.edu/law/v-lib/lawindex.html>

– внутрішньодержавне і міжнародне право.

Willamette University College of Law Library Resources in International Law

URL:<http://www.willamette.edu/law/longlib/forint.htm>

– міжнародні організації, міжнародні угоди, інформація з прав людини, міжнародних відносин, конституції країн світу, журнали з міжнародного права.

The University of Western Australia's Public International Law site

URL:<http://www.law.ecel.uwa.edu.au/intlaw/>

– міжнародні відносини і міжнародне право.

IANWeb Resources: International Law

URL:<http://www.pitt.edu/~ian/resource/law.htm>

– ресурси з міжнародного права.

International Economic Law Links

URL:http://www.tufts.edu/fletcher/inter_econ_law/iellinks.htm